

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့်သစ်တောရေးရာဝန်ကြီးဌာန
သစ်တောဦးစီးဌာန

သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း နှင့် သစ်တောအဆင့်အတန်းကျဆင်းခြင်း (Reducing emissions from deforestation and forest degradation-plus (REDD+)) မှ ကာဗွန် ထုတ်လွှတ်မှု လျော့ချခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ရေးနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲလာမှု လျော့နည်း သက်သာ စေရေးတို့ကို ဟန်ချက်ညီညီ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အထောက်အကူပြုရန် ကြားခံနယ်မြေများ ဖွဲ့စည်းစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း

ဒေါက်တာနိုင်ဇော်ထွန်း
လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး
သဘာဝဝန်းကျင်နှင့်သားငှက်တိရစ္ဆာန်ထိန်းသိမ်းရေးဌာန
သစ်တောဦးစီးဌာန

၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ

မာတိကာ

၁။ နိဒါန်း:..... 1

၂။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ:..... 4

 ၂-၁။ သဘာဝနယ်မြေ (သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ)..... 4

 ၂-၂။ အမာခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ 4

 ၂-၃။ ကြားခံနယ်မြေ 4

၃။ ကြားခံနယ်မြေဖွဲ့စည်းခြင်း:..... 5

 ၃-၁။ ကြားခံနယ်မြေတည်ထောင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ:..... 5

 ၃-၂။ ကြားခံနယ်မြေသတ်မှတ်ခြင်း:..... 5

 ၃-၃။ ကြားခံနယ်မြေ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ:..... 6

 ၃-၄။ ကြားခံနယ်မြေအတွင်း သစ်တောသယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲရေး ဧရိယာ သတ်မှတ်ခြင်း:..... 8

၄။ ကြားခံနယ်မြေစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း:..... 8

 ၄-၁။ ကြားခံနယ်မြေ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ နှင့် သယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း:..... 8

 ၄-၂။ ကြားခံနယ်မြေအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ် များတွင် ဒေသခံများ၏ ပါဝင်မှု 9

 ၄-၃။ ကြားခံနယ်မြေအတွင်းရှိ သစ်တောသယံဇာတများအားစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း:..... 10

 ၄-၄။ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု 11

 ၄-၅။ ကြားခံနယ်မြေအတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်း:..... 11

၅။ ကြားခံနယ်မြေ သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်း စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းမှ REDD+ အပေါ် အကျိုးပြုနိုင်မှု 12

၆။ နိဂုံး:..... 14

၁။ နိဒါန်း

လူတို့၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်စေသော လုပ်ဆောင်မှုများသည် တောပြုန်းတီးမှု¹ နှင့် တောအဆင့်အတန်းကျဆင်းမှု² တို့ကို ဖြစ်ပွားစေပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပြောင်းလဲမှုများသည် သစ်တောဧရိယာများကို လျော့နည်းစေပြီး သဘာဝကျက်စားမြေများ³နှင့် ဂေဟစနစ်များ⁴ ကို ပျက်စီးစေကာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ⁵ ကွယ်ပျောက်သွားခြင်းကို ဖြစ်စေပါသည်။ ၂၁ ရာစုတွင် လူသားများ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရမည့် အကြီးမားဆုံးသော စိန်ခေါ်မှုများအနက် တစ်ခုမှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် လူတို့ကြောင့် ထိခိုက်မှုများကို လျော့နည်းအောင် လုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝကျက်စားမြေများ နှင့် ဂေဟစနစ်များ ထိခိုက်ပျက်စီးနေခြင်းကို လျော့နည်းရန်အတွက် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး အဓိက မူဝါဒတစ်ခုအဖြစ် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ⁶ကို ကမ္ဘာ့အနှံ့အပြားတွင် တည်ထောင်ကြပါသည်။ ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် ဆွီဒင်နိုင်ငံ၊ စတော့ဟုမ်းမြို့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်သော ကုလသမဂ္ဂဆိုင်ရာ လူသားနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ညီလာခံ၌ အဓိက ဂေဟစနစ်များကို ကိုယ်စားပြုနိုင်သော သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအား တည်ထောင်ရန် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်အား ကုလသမဂ္ဂ၏ အဓိက ဆုံးဖြတ်ချက်များ ဖြစ်ကြသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ချာတာ⁷၊ မြေကမ္ဘာ ထိပ်သီးညီလာခံ၏ ရီယိုကြေငြာချက်⁸၊ နှင့် ဂျီဟန်နစွဘက် ကြေငြာချက်⁹ တို့က ပံ့ပိုးပေးကြပါသည်။ ၁၈၇၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ပထမဦးဆုံး သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအဖြစ် ရဲလိုးစတုန်းအမျိုးသား ဥယျာဉ်¹⁰ အား အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၌ စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး၊ လက်ရှိတွင် ၂၀၁၀ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလအထိ

¹ Deforestation
² Forest Degradation
³ Habitats
⁴ Ecosystems
⁵ Biodiversity
⁶ Protected Areas - PAs
⁷ The World Charter for Nature 1982
⁸ The Rio Declaration at the Earth Summit 1992
⁹ The Johannesburg Declaration 2002
¹⁰ Yellowstone National Park

စာရင်းအရ ကမ္ဘာပေါ်တွင် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေပေါင်း ၁၆၁,၀၀၀ တည်ထောင်ပြီး ဖြစ်ကာ ကမ္ဘာ မြေဧရိယာစုစုပေါင်း၏ ၁၃% မျှရှိပါသည် (WCMC ၂၀၁၁)။

ယေဘုယျအားဖြင့် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများကို လူတို့ကျူးကျော်ဝင်ရောက်မှုမှ ကာကွယ်ရန် စီမံအုပ်ချုပ်ကြလေ့ရှိပြီး အဓိကအားဖြင့် ကာကွယ်ခြင်း နှင့် အရေးယူခြင်းနည်း¹ အား အသုံးပြုလေ့ရှိကြပါသည် (Infield and Namara ၂၀၀၁၊ Holmes ၂၀၀၃၊ Shrestha and Alavalapati ၂၀၀၆၊ Abdullahi *etal.* ၂၀၀၇)။ ယင်းကဲ့သို့ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနည်းလမ်းသည် သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအနီးတဝိုက်တွင် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအဖြစ် မတည်ထောင်မီ ကတည်းက နေထိုင်ကြသော ဒေသခံများ၏ သယံဇာတလိုအပ်ချက်များကို လျှစ်လျူရှုထားသလိုဖြစ်ကာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများဖြင့် ထိထိရောက်ရောက် ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ခြင်းကို အဟန့်အတား ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် တောင်အာဖရိကနိုင်ငံ၊ ဒါဘန်မြို့၌ ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သော ငါးကြိမ်မြောက် ကမ္ဘာ့ ဥယျာဉ်များ ညီလာခံ² မှ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများသည် ၎င်းတို့၏ အနီးဝန်းကျင်တွင် နေထိုင်ကြသော ဒေသခံများ၏ အကျိုးစီးပွားကို ဆောင်ကြဉ်း ပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့မှသာ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ရေရှည်တည်တံ့မည်ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့ပါ သည်။

သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအနီးတွင် ကြားခံနယ်မြေများ တည်ထောင်၍ ၎င်း ကြားခံ နယ်မြေများရှိ သဘာဝသယံဇာတအရင်းအမြစ်များကို ရေရှည်တည်တံ့အောင် စီမံ အုပ်ချုပ်ခြင်းသည် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများအား ထိခိုက်မှုမရှိစေဘဲ ဒေသခံများ၏ သယံဇာတလိုအပ်ချက်များ ကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

ကြားခံနယ်မြေများဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းသည် အဓိကအားဖြင့် သဘာဝထိန်းသိမ်း ရေး နယ်မြေအတွင်း သို့မဟုတ် ကပ်လျက်တည်ရှိသော နေရာများတွင် သစ်တောသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုကို စနစ်တကျ ရေရှည်ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုမျိုးဖြစ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများတွင် ဇုန်များပါဝင်ဖွဲ့စည်းရန် ၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပပြုလုပ်သော

¹ Fines and Fences Approach

² Fifth IUCN World Parks Congress, Durban, South Africa 2004

အာဖရိကညီလာခံ၌ စတင်အဆိုပြုခဲ့ကြသည်။ ယင်းညီလာခံသည် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေများ၏ တစ်ဆက်တစ်စပ်တည်းတွင် ဇုန်များဖွဲ့စည်းပြီး ဒေသခံများ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုကို ကြပ်မတ်၍ ခွင့်ပြုကာ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေး နယ်မြေ၏ အမာခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအား ထိထိရောက်ရောက် ကာကွယ်သည့်နည်းလမ်းအား စတင်ပေါ်ပေါက်စေပါသည်။ နောင်သော အခါ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ၏ တစ်ဆက် တစ်စပ်တည်းတွင် ဖွဲ့စည်းထားသော ဇုန်များ အား ကြားခံနယ်မြေများဟု ခေါ်တွင်လာခဲ့ကြပါသည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲလာမှုအား တိုက်ဖျက်ရန် ကမ္ဘာကြီးပူဇွေးလာမှုကို အဓိကဖြစ်စေ သည့် ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု ဒုတိယအများဆုံးဖြစ်သည့် သစ်တောကဏ္ဍမှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု လျှော့နည်းစေရန် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း နှင့် သစ်တောအဆင့်အတန်းကျဆင်းခြင်းမှ ကာဗွန် ထုတ်လွှတ်မှု လျှော့ချခြင်း (Reducing emissions from deforestation and forest degradation-plus (REDD+)) ကို ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက် လျက် ရှိပါသည်။

REDD+ လုပ်ငန်းစဉ် ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ဒေသခံပြည်သူများ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများ၏ အခွင့်အလမ်းများ ဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်မည့် အခြေအနေကို ပူပန်စိုးရိမ် ကြပြီး၊ REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက်ခြင်းကို ကန့်ကွက်မှုများ ကျယ်လောင်စွာ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ အထူးသဖြင့် သဘာဝသစ်တောများအပေါ် အလုံးစုံမှီတင်း နေထိုင်ကြ သော ဌာနေလူမျိုးစုများ၏ မိရိုးဖလာအခွင့်အလမ်းများ ပျောက်ဆုံးပြီး ၎င်းတို့၏ လူမှုအဖွဲ့ အစည်းများ ပြိုကွဲပျက်စီးသွားမည်ကို စိုးရိမ်ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် လူမှုရေးဆိုင်ရာအစီအမံများ (Social Safeguard) ကို မဖြစ်မနေထည့်သွင်းကြရပြီး၊ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း အဆင့်မတိုင်မီ ကတည်းက ကြိုတင်အသိပေးရှင်းလင်းပြီး သဘောတူညီချက်ရယူခြင်း (Free Prior and Informed Consent-FPIC) လုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။

လူမှုရေးဆိုင်ရာအစီအမံများ ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် FPIC ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်အတူ ဒေသခံပြည်သူများ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုများအတွက် ခိုင်မာသော မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု (Certainty of Land Tenure) ကို လည်း ချမှတ်ဆောင်ရွက်သွားရန် ကြားခံနယ်မြေ (Buffer Zone Management) သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်းပြီး ဒေသခံများအား စီမံအုပ်ချုပ် အသုံးပြုခွင့်

ပေးခြင်းသည် ခိုင်မာသော မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု ရရှိစေမည့် နည်းလမ်းကောင်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး၊ ကြားခံ နယ်မြေ စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း (Buffer Zone Management) အား စနစ်တကျ ရေးဆွဲ အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် ဂေဟစနစ်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ထိခိုက်မှုမရှိဘဲ သဘာဝသယံဇာတ များကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ အသုံးပြုနိုင်မည် ဖြစ်ကာ REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်ကို ထိရောက် အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ

၂-၁။ သဘာဝနယ်မြေ (သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ)

တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များ ကာကွယ်ရေးနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်း ရေးဥပဒေ (၁၉၉၄) အရ သဘာဝနယ်မြေဆိုသည်မှာ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝ အပင်များ၊ သက်ရှိသက်မဲ့ ဖွဲ့စည်းမှုများ သို့မဟုတ် ထင်ရှားသော ပထဝီအနေအထားများ တည်ရှိသည့် ဒေသများကို အရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရန်အလို့ငှာ ဤ ဥပဒေအရ သတ်မှတ်သည့် နယ်မြေ ကိုဆိုသည်။

၂-၂။ အမာခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ

တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များ ကာကွယ်ရေး နှင့် သဘာဝနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေးနည်းဥပဒေ (၂၀၀၂) အရ အမာခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေဆိုသည်မှာ သဘာဝနယ် မြေအတွင်း သက်ရှိသက်မဲ့ ဖွဲ့စည်းမှုနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲတို့ကို ရေရှည်တည်တံ့စေရန် ထုတ်ယူ သုံးစွဲခြင်းနှင့် ထိခိုက်ခြင်းမရှိစေဘဲ နောင်လာနောက်သားများအကျိုးကို ရည်ရွယ်၍ ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်ထားသော နယ်မြေကို ဆိုသည်။

၂-၃။ ကြားခံနယ်မြေ

တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များ ကာကွယ်ရေး နှင့် သဘာဝနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေးနည်းဥပဒေ (၂၀၀၂) အရ ကြားခံနယ်မြေအား အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်မှာ သဘာဝနယ်မြေအတွင်း အမာခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေနှင့် ဆက်စပ်နေပြီး အမာခံထိန်း သိမ်းရေးနယ်မြေကို ထိခိုက်မှုမရှိစေဘဲ ရေရှည်တည်တံ့ ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် ကြားခံသတ်မှတ် အုပ်ချုပ်သော နယ်မြေဧရိယာကို ဆိုသည်။

၃။ ကြားခံနယ်မြေဖွဲ့စည်းခြင်း

၃-၁။ ကြားခံနယ်မြေတည်ထောင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ

တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များ ကာကွယ်ရေး နှင့် သဘာဝနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေးနည်းဥပဒေ (၂၀၀၂)၏ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၄၊ အပိုဒ်ခွဲ (ခ) အရ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်သည် ဝန်ကြီး၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ကြားခံနယ်မြေသတ်မှတ်ပေးခဲ့ခြင်းမရှိသည့် သဘာဝနယ်မြေများ၏ နယ်နိမိတ် အစပ်တွင် လည်းကောင်း၊ အတွင်းတွင်လည်းကောင်း လိုအပ်ပါက ကြားခံနယ်မြေသတ်မှတ်နိုင်သည်ဟု ပါရှိပြီး ယင်းကြားခံနယ်မြေမှ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို အကန့်အသတ်ဖြင့် ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့် ပြုနိုင်သည်ဟု ပါရှိပါသည်။

ထို့အပြင် အထက်ဖော်ပြပါ နည်းဥပဒေ၏ ဥပဒေပုဒ်မ ၂၂၊ အပိုဒ်ခွဲ (က) တွင် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်သည် ဝန်ကြီး၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် သက်ရှိသက်မဲ့အမျိုးမျိုးပါဝင်သော သဘာဝနယ်မြေများရှိ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန် နှင့် သဘာဝအပင်များ ရေရှည်တည်တံ့စေရန် သဘာဝ ထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေအတွင်း အမာခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေနှင့် ကြားခံနယ်မြေများ သတ်မှတ်၍ နယ်မြေပိုင်းခြား ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရန် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ဟု ပါရှိပါသည်။

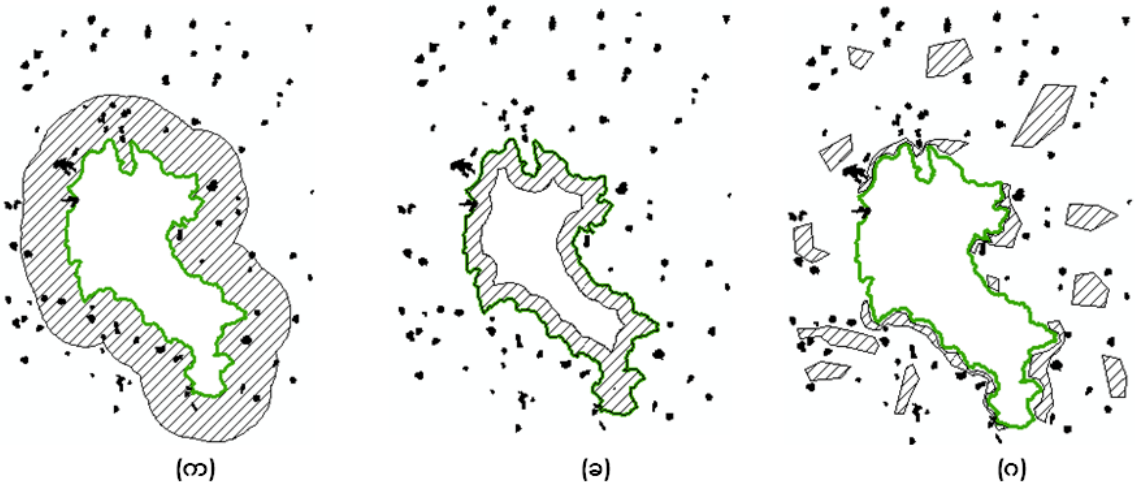
ကြားခံနယ်မြေသတ်မှတ်၍ အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းကို သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ အတွက်သာ အဓိက ရည်ရွယ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသော်လည်း ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သည့် ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ (၁၉၉၅)¹ အရ ဒေသခံပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများကို ကြီးပိုင်း၊ ကြီးပြင်ကာကွယ်တောတို့တွင် တည်ထောင်နိုင်သည်ဟု ဖော်ပြပါရှိရာ ကြားခံနယ်မြေ သတ်မှတ်လုပ်ကိုင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းမျိုးဖြစ်ပါသည်။

၃-၂။ ကြားခံနယ်မြေသတ်မှတ်ခြင်း

ယေဘုယအားဖြင့် သစ်တောကြီးပိုင်းများ၊ ကြီးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ အတွင်း နှင့် အပြင်ဘက်တွင် တဆက်တစပ်တည်း ရှိသော ဧရိယာအား ကြားခံနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ပါသည် (ပုံ-၁)။ ။ သို့သော် ကြားခံနယ်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ရာတွင် တသမတ်တည်း မဟုတ်ဘဲ ခြွင်းချက်များရှိပါသည်။ ဥပမာ - သစ်တောကြီးပိုင်းများ၊ ကြီးပြင်

¹ Community Forestry Instructions (1995)

ကာကွယ်တောများ နှင့် သဘာဝနယ်မြေများ၏ နယ်နိမိတ် တစ်လျှောက်တွင် သစ်တော သယံဇာတများအား မှီခိုထုတ်ယူသုံးစွဲသည့် ကျေးရွာများ တည်ရှိပါက ဂေဟစနစ်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ် ထိခိုက်မှုအား လျော့နိုင်ရေးအတွက် ကြားခံနယ်မြေ၏ နယ်နိမိတ်သည် သစ်တောကြိုးဝိုင်းများ၊ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ၏ နယ်နိမိတ်နှင့် အပြိုင် အတွင်း (သို့မဟုတ်) ပြင်ပတွင် တဆက်တစပ်တည်း ဖြစ်သင့်ပါသည်။ ဒေသခံများသည် လူဦးရေထူထပ်သော်လည်း သစ်တောကြိုးဝိုင်းများ၊ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများမှ အတန်ငယ် ဝေးကွာသောနေရာ များ၌ နေထိုင်လျက်ရှိပြီး ၎င်းတို့သည် သစ်တောကြိုးဝိုင်းများ၊ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ၏ သယံဇာတ များကို အနည်းအကျဉ်းသာသုံးစွဲခြင်း သို့မဟုတ် လုံးဝသုံးစွဲခြင်းမရှိပါက ကြားခံနယ်မြေ၏ နယ်နိမိတ် သည် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ၏ နယ်နိမိတ်နှင့် အပြိုင် တဆက်တစပ်တည်း ဖြစ်စရာ မလိုအပ်ပါ။ ဒေသခံပြည်သူများ၏ ကျေးရွာဝန်းကျင်ရှိ သဘာဝသစ်တောများ တည်ရှိမှုအလိုက်လည်း ကြားခံနယ်မြေများ သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။

ပုံ (၁)၊ ကြားခံနယ်မြေ၏ နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်သည့် ပုံစံဥပမာများ၊ (က) နယ်နိမိတ်နှင့် အပြိုင် ဖွဲ့စည်းထားသော ကြားခံနယ်မြေ (ခ) နယ်နိမိတ် အတွင်းဘက်တွင် ဖွဲ့စည်းထားသော ကြားခံနယ်မြေ (ဂ) သဘာဝ တောကျန်များ တည်ရှိမှုအလိုက် ဖွဲ့စည်း ထားသော ကြားခံနယ်မြေ။

၃-၃။ ကြားခံနယ်မြေ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ
 ကြားခံနယ်မြေ၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်များမှာ -

- ၁) သစ်တောကြိုးဝိုင်းများ၊ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝ နယ်မြေများ၏ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်မှုကို အကျိုးပြုရန်၊
- ၂) ကြားခံနယ်မြေအတွင်းတွင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်မှုတန်ဖိုးများ မြှင့်တက်လာစေရန်၊ နှင့်
- ၃) သစ်တောကြိုးဝိုင်းများ၊ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းမှ ရရှိသော အကျိုးကျေးဇူးများကို အနီး ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဒေသခံများ မျှဝေရရှိရန်။

အထက်ဖော်ပြပါရည်မှန်းချက်များအား အောင်မြင်ရန် အောက်ဖော်ပြပါ အရာများကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရပါမည် -

- သစ်တောကြိုးဝိုင်းများ၊ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ၏ သစ်တောသယံဇာတများအား အသုံးပြုမှုကို လျော့နည်းစေရန် ကြားခံနယ်မြေအတွင်း နေထိုင်သော ဒေသခံများ၏ လူမှုစီးပွားရေး အခြေအနေများအား တိုးတက်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊
- ကြားခံနယ်မြေအတွင်းနေထိုင်သော ဒေသခံများအား ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စီမံချက် ရေးဆွဲခြင်း နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းတို့တွင် ဒေသခံများပါဝင်လာစေရန် စည်းရုံးခြင်း၊
- ကြားခံနယ်မြေ၏ သစ်တောသယံဇာတများအား စဉ်ဆက်မပြတ်ထုတ်ယူသုံးစွဲ နိုင်ရေး စီမံချက်များ ရေးဆွဲနိုင်ရန် ဒေသခံများအား ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း၊
- သစ်တောကြိုးဝိုင်းများ၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ၏ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး ရည်မှန်းချက်များ နှင့် ကြားခံနယ်မြေ၏ သစ်တောသယံဇာတများအား စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ရေး ရည်မှန်းချက်များအား အထောက်အကူပြုစေရန် ကြားခံနယ်မြေအတွင်းရှိ ဒေသအာဏာပိုင်များ နှင့် အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများမှ စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းတို့တွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊

- ကြားခံနယ်မြေအတွင်း ပြုလုပ်သော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုအားလုံးကို ထိန်းသိမ်း ကာကွယ် ရေး ရည်မှန်းချက်များနှင့် ပေါင်းစည်းခြင်း၊
- ကြားခံနယ်မြေအတွင်း ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးကို အထောက်အကူပြု စေသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း။

၃-၄။ ကြားခံနယ်မြေအတွင်း သစ်တောသယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲရေး ဧရိယာ သတ်မှတ်ခြင်း

ကြားခံနယ်မြေအား ကွင်းဆင်းစစ်ဆေး၍ သစ်တောသယံဇာတများကျန်ရှိနေသော ဧရိယာများ၊ သစ်တောများ ပြန်လည်တည်ထောင်ရမည့် ဧရိယာများ၊ စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်ရ ပါမည်။

၄။ ကြားခံနယ်မြေစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း

၄-၁။ ကြားခံနယ်မြေ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ နှင့် သယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်း

ကြားခံနယ်မြေအုပ်ချုပ်မှုစီမံချက်ရေးဆွဲရာတွင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေး ရည်မှန်းချက် များ နှင့် ဒေသခံများ သစ်တောသယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုတို့အား ဟန်ချက်ညီရန် ရေးဆွဲ ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ရေးဆွဲရာတွင် အဓိကသက်ဆိုင်သူများဖြစ်သည့် ကျေးရွာ အာဏာ ပိုင်များ၊ ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ သစ်တောကြီးဝိုင်းများ၊ ကြီးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝ နယ်မြေများမှ သက်ဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများပါဝင်သည့် ကြားခံနယ်မြေ စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့အား ဖွဲ့စည်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သစ်တောသယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုတို့အား စနစ်တကျနှင့် ရေရှည်ထုတ်ယူနိုင်သော ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုမျိုးဖြစ်ရန် အ တွက် ကျေးရွာ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့အား ဖွဲ့စည်းရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကျေးရွာ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့တွင် သဘာဝ သယံဇာတများအား မှီခိုနေသော ဒေသခံများအား အဓိကသွင်းပြီး ဖွဲ့စည်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၄-၂။ ကြားခံနယ်မြေအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှုစီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဒေသခံများ၏ ပါဝင်မှု

ကြားခံနယ်မြေအတွင်းရှိ သစ်တောသယံဇာတများအား ရေရှည်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်မှုကို ရရှိရန်အတွက် ဒေသခံများ၏ ပါဝင်မှုသည် အဓိကကျပါသည်။ ဒေသခံများသည် အရေးကြီးဆုံးသော ဆုံးဖြတ်ချက် ချပိုင်ခွင့်ရှိသူများ ဖြစ်ကြပြီး ကြားခံနယ်မြေ အုပ်ချုပ် လုပ်ကိုင်မှု စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကြားခံနယ်မြေအုပ်ချုပ် လုပ်ကိုင်မှုစီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း နှင့် စီမံ အုပ်ချုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဒေသခံများ၏ ပါဝင်မှုအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များမှာ-

- သစ်တောသယံဇာတများအား အဓိက မှီခိုနေရသော မိသားစုများ၊
- သစ်တောသယံဇာတများအားစီမံခန့်ခွဲမှုများနှင့် ဆက်စပ်နေသော လူမျိုးစုဆိုင်ရာ ဓလေ့ ထုံးတမ်းစဉ်လာများ၊
- ဒေသအာဏာပိုင်များ၊ အမြဲတမ်းသစ်တောနယ်မြေအား စီမံအုပ်ချုပ်သူများနှင့် သစ်တောသယံဇာတများအား မှီခိုသုံးစွဲသည့် ဒေသခံများအကြား လုပ်ငန်းစဉ်များအား အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် တာဝန်ပိုင်းခြားထားရန် သတ်မှတ်ထားမှုများ၊
- အချိန်ကာလ ပြောင်းလဲမှုအလျောက် ပြောင်းလဲလာသော အခြေအနေများနှင့် လိုက်လျော ညီထွေ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်သော စီမံချက်ဖြစ်ရန်၊
- ပါဝင်မည့်သူများ၏ ယုံကြည်မှု မြင့်မားလာစေရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှုများ။

အထက်ဖော်ပြချက်များအားလုံးကို နေရာဒေသအားလုံးတွင် အသုံးပြုရန် ခက်ခဲမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကြားခံနယ်မြေစီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ရမည့်အချက်များသည် နေရာဒေသအလိုက် ကွဲပြားခြားနားနိုင်ပြီး ပါဝင်မည့်သူများ၏ ကြိုတင် ညှိနှိုင်းချက်များအား လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၄-၃။ ကြားခံနယ်မြေအတွင်းရှိ သစ်တောသယံဇာတများအားစီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း

ကြားခံနယ်မြေဖွဲ့စည်းခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ အမာခံထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ နှင့် ကြားခံနယ်မြေ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပြီး ဒေသခံများအား ကြားခံနယ်မြေမှ သစ်တောထွက် ပစ္စည်းများကို အကန့်အသတ်ဖြင့် ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့်ပြုခြင်းဖြင့် သစ်တောကြီးပိုင်းများ၊ ကြီးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများတွင် တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ နှင့် သဘာဝအပင် များ ရေရှည်တည်တံ့စေရန် ဖြစ်သည်။ ၎င်းရည်မှန်းချက် ပေါက်မြောက်ရန်အတွက် သစ်တော ထွက်ပစ္စည်းများကို ထုတ်ယူ သုံးစွဲခွင့်ပြုခြင်းသည် စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ရန် အတွက် ဖြစ်ရမည်။ ကြားခံနယ်မြေအား သစ်တောဦးစီးဌာနမှထုတ်ပြန်ထားသော ဒေသခံ ပြည်သူ့အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တော လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ (၁၉၉၅) ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကျေးရွာအခြေပြု သစ်တောသယံဇာတ စီမံအုပ်ချုပ်မှု¹ ရေးဆွဲခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း စီမံ အုပ်ချုပ်နိုင်ပါသည်။

ကြားခံနယ်မြေအတွင်း သစ်တောသယံဇာတများကျန်ရှိနေသော ဧရိယာများအား ကျေး ရွာ သို့မဟုတ် ဆက်စပ်ကျေးရွာများအတွက် ဧရိယာများ သီးသန့်သတ်မှတ်ပေးပြီး ၎င်းဧရိယာ များ အတွင်း သယံဇာတစာရင်းများကောက်ယူခြင်း၊ စနစ်တကျစီမံခန့်ခွဲ၍ ထိန်းသိမ်းကာကွယ် ခြင်းများ ပြုလုပ်ပြီး ဒေသခံများ လိုအပ်သော သယံဇာတများအား ၎င်းဧရိယာများအတွင်းမှ ခွင့်ပြုပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျေးရွာများရှိ အိမ်ထောင်စုများ၏ သစ်တောသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုအခြေအနေကို သိရှိရန် ကျေးရွာများရှိ အိမ်ထောင်စုများအား လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သစ်တောများ ပြန်လည်တည်ထောင်ရမည့် ဧရိယာများတွင်လည်း ဒေသခံပြည်သူ အစုအဖွဲ့ပိုင် သစ်တောများ တည်ထောင်ပြီး ထွက်ရှိသည့် သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများကို စနစ် တကျ ခွဲဝေသုံးစွဲရန် စီမံအုပ်ချုပ်ရပါမည်။ ကြားခံနယ်မြေအတွင်းမှ သစ်တောသယံဇာတများ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုအား ကျေးရွာ သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း စီမံအုပ်ချုပ်မှုအဖွဲ့မှ ကြပ် မတ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

¹ Community Based Natural Resource Management - CBNRM

၄-၄။ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု

အမြဲတမ်း သစ်တောနယ်မြေ (သစ်တောကြီးဝိုင်းများ၊ ကြီးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ) အတွင်းသို့ လူတို့ကျူးကျော်ဝင်ရောက်မှုအား တားဆီးရန် ဥပဒေ စိုးမိုးမှု လုပ်ငန်းများအား ဆက်လက်၍ အလေးပေးလုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဥပဒေစိုးမိုးမှု လုပ်ငန်းများအား ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ကြားခံနယ်မြေအတွင်းရှိ သစ်တော သယံဇာတများ အား ရေရှည်တည်တံ့စွာ ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ရေးအတွက် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက် မှုများနှင့် ဆက်စပ်နေသည်ဟု ဒေသခံများ သိမြင်လာစေသော ဆောင်ရွက်ခြင်းမျိုး ဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် လိုလားစွာပါဝင်လာစေရန် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

၄-၅။ ကြားခံနယ်မြေအတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ခြင်း

ကြားခံနယ်မြေအတွင်း ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန် အစီအစဉ်များချမှတ်ခြင်း နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် အဓိကထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက် များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

- ကြားခံနယ်မြေအတွင်းနေထိုင်သော ဒေသခံများမှ သစ်တောသယံဇာတများ အသုံး ပြုမှုကို လျော့ကျလာစေရန် ဒေသခံများ၏ လူမှုစီးပွားရေး အခြေအနေများအား တိုး တက်စေသော ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ၎င်း ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ အား ဒေသခံများနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်၍ ရေးဆွဲရမည် ဖြစ်ပြီး ဒေသခံများ၏ လိုအပ် ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ရပါမည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများ - ဥယျာဉ်ခြံမြေများအား တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ လယ်ယာ လုပ်ကိုင်မှု စနစ်များ တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ လက်မှု လုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ သဘာဝ အခြေခံခရီးသွား လုပ်ငန်းအား တိုးမြှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေး၊
- ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများသည် သစ်တောသယံဇာတများ အများဆုံးထုတ်ယူအသုံးပြု နေသော သူများအား အဓိက ရည်ရွယ်ခြင်း။
- ဒေသခံများ၏ လိုအပ်ချက်များသည် အချိန်ကာလအလျောက် ပြောင်းလဲနိုင်ခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ယုံကြည်မှုများ မြှင့်တက်လာသည်နှင့်အမျှ ပူးပေါင်း

ပါဝင်မှု မြှင့်တက်လာနိုင်ခြင်းတို့ ရှိနိုင်သဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များသည် ပြောင်းလွယ် ပြင်လွယ် ဖြစ်ခြင်း၊

- သဘာဝအခြေခံ ခရီးသွားလုပ်ငန်းအပါအဝင် မည်သည့်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းကိုမဆို ဒေသခံများအတွက် အကျိုးအမြတ်အများဆုံး ရရှိသေချာရန် ရေးဆွဲခြင်း၊ အမြတ်ငွေများ ခွဲဝေပေးခြင်း၊ အကောက်အခွန်ရရှိငွေများအား ခွဲဝေပေးခြင်း၊ အလုပ်အကိုင်များ ခန့်အပ်ခြင်း၊
- သဘာဝဂေဟစနစ်များနှင့် တည်ရှိသော ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်းသည် နိုင်ငံ၏ ဟန်ချာညီညီ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးတွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေသည်ကို ဒေသခံများ နားလည်သဘောပေါက်လာစေရန် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်း နှင့် ပညာပေးအစီအစဉ်များကို ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ထည့်သွင်းခြင်း။

၅။ ကြားခံနယ်မြေ သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်း စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းမှ REDD+ အပေါ် အကျိုးပြုနိုင်မှု

REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်အား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲလာမှု လျော့နည်းသက်သေစေမည့် မျှော်မှန်းချက်တစ်ခုတည်းထက်ပို၍ အခြားသော အကျိုးအများအပြား ရရှိရေးကိုပါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားလာကြပါသည်။ REDD+ လုပ်ငန်းများသည် သစ်တောဂေဟစနစ်များ တည်ငြိမ်ရေးကို အထောက်အပံ့ပြုပါသည်။ သစ်တောဂေဟစနစ်များမှ ရရှိသော ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများသည် လူမှုဘဝ သာယာဝပြောရေးအတွက် အလွန်အရေးပါပြီး၊ ကမ္ဘာ့နေရာအနှံ့အပြားရှိ ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုမှုကို အထောက်အကူပြုပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ကွန်ဗင်းရှင်း (United Nations Convention on Biological Diversity) ၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ် တစ်ခုဖြစ်သော ဂေဟစနစ်များ နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၏ စီးပွားရေးရာ (The Economics of Ecosystems and Biodiversity – TEEB)) အစီအစဉ်သည် လူသားများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို ချိတ်ဆက်ပေးရန် အလေးပေးသည့် လုပ်ငန်း ဖြစ်ပါသည်။ TEEB သည် သဘာဝအရင်းအမြစ်များအား ရေရှည်တည်မြဲရန် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းမှ စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ် ရရှိခြင်း နှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များအပေါ် သင့်လျော်စွာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံ အသုံးချမှုကို အရေးတယူပြုလုပ်ခြင်း မရှိမှုတို့၏ ပြန်လည်ပေးဆပ်ရခြင်းတို့ကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ထုတ်ပြသပေး

ပါသည်။ REDD+ ၏ အဓိက ရည်မှန်းချက်မှာ ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုမှ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှု လျော့နည်းသက်သာစေရန် ဖြစ်သော်လည်း တစ်ချိန်တည်းမှာ သစ်တောများမှ ပံ့ပိုးပေးသော ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှု အများအပြားကိုလည်း ရရှိမည် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းဝန်ဆောင်မှုများသည် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုအပေါ် ဂေဟစနစ်များ၏ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်မှုနှင့် လူသားတို့၏ လိုက်လျော ညီထွေ ဖြစ်စွာ နေထိုင်နိုင်မှုကိုလည်း ပံ့ပိုးပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဒေသခံပြည်သူများအား ကြားခံနယ်မြေများ သတ်မှတ်ပေးပြီး သစ်တောကြီးဝိုင်းများ၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများတွင် ဒေသခံပြည်သူအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တော များ၊ သီးနှံသစ်တောရောနှောစိုက်ခင်းများ၊ သဘာဝတောထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းများ အခွင့် အလမ်းများ ဖန်တီးပေးခြင်းသည် ဂေဟစနစ် နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ တည်တံ့စွာ ရရှိရေး၊ လူမှု ဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲလာမှု လျော့နည်းသက်သာစေရေးတို့ကို ဟန်ချက်ညီညီ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး အထောက်အကူပြုမည် ဖြစ်ပါသည်။

REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်သည် Land Based Business ဖြစ်ပြီး၊ နှစ်ရှည် စာချုပ်ချုပ် လုပ်ဆောင်ရသည့် လုပ်ငန်းဖြစ်သဖြင့် မြေပိုင်ဆိုင်မှု ခိုင်မာသေချာခြင်းမှာ ကာဗွန် ရောင်းချ မည့်သူများဘက်မှ ဆောင်ရွက်ပေးရမည့် အချက် (Condition) တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အဓိကအင်အားဖြစ်သည့် ဒေသခံ ပြည်သူများ၊ ဌာန တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို ရရှိနိုင်ရန် သစ်တောကြီးဝိုင်းများ၊ ကြိုးပြင် ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝနယ်မြေများတွင် ကြားခံနယ်မြေများ သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်း တည် ထောင်ရန် လိုအပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။

REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်သည် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းတွင် အကျိုးတူ ဆက်စပ် ပတ်သက်သူများ (Stakeholder) ပါဝင်ခြင်း၊ အကျိုးမျှဝေခံစားခြင်း နှင့် သစ်တောများ၏ ဝန်ဆောင်မှုများ (ဥပမာ ကာဗွန်သိုလျောင်မှု) ကို အသုံးပြုခြင်းတို့ကို ထည့်သွင်းခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ ကြားခံနယ်မြေများသတ်မှတ်၍ ဒေသခံ ပြည်သူများ၊ ဌာနတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ မှ သစ်တောသယံဇာတများကို ရေရှည်တည်တံ့စွာ ထုတ်ယူအသုံးချနိုင်မည့် စီမံချက် ရေးဆွဲ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သဘာဝတောများအပေါ် ထိခိုက်သည့် လုပ်ငန်းများ လျော့ချနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

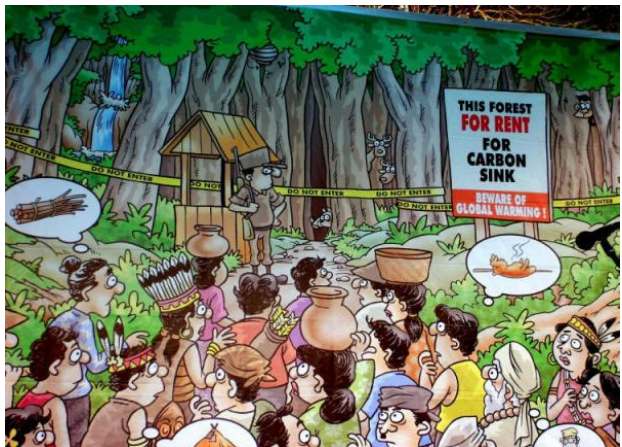
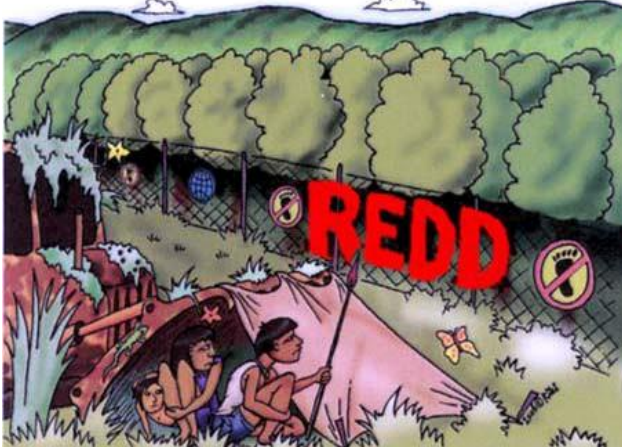
REDD+ ရှေ့ပြေးစီမံကိန်းမှ တောင်ငူခရိုင်တွင် ရှေ့ပြေးကွင်းဆင်း ဆန်းစစ်မှုအရ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်း နှင့် သစ်တောအဆင့်အတန်းကျဆင်းခြင်းတို့ကို ဖြစ်စေသည့် အဓိက Driver များတွင် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များဖြစ်သော တရားမဝင် သစ်ထုတ် လုပ်ခြင်း၊ သစ်တောထွက်ပစ္စည်းများ အလွန်အကျွံထုတ်ယူခြင်း၊ စိုက်ပျိုးမြေ တိုးချဲ့ပြောင်းလဲ ခြင်း၊ ထင်းလောင်စာ ထုတ်ယူစုဆောင်းခြင်းတို့ ပါဝင်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ စမစ်ဆိုးနီးယမ်း အင်စတီကျုရှင်းမှ Dr. Peter Leimbruber နှင့် အဖွဲ့၏ ၁၉၉၀ နှင့် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်များ အကြား မြန်မာနိုင်ငံ၏ သစ်တောဖုံးလွှမ်းမှုပြောင်းလဲခြင်းကို လေ့လာမှုမှလည်း သစ်တော ပြုန်း တီးမှုကို အဓိက ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရင်းများမှာ စိုက်ပျိုးမြေ တိုးချဲ့ ပြောင်းလဲခြင်း၊ ထင်းလောင်စာ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်း၊ မီးသွေးထုတ်လုပ်ခြင်း နှင့် သစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းတို့ ဖြစ် ကြောင်း ဖော်ပြထားသဖြင့် ဒေသခံများ၏ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် သစ်တော အဆင့်အတန်း ကျဆင်းခြင်းကို ဖြစ်စေသည့် ဆောင်ရွက်မှုများအား လျော့ကျစေခြင်းသည် REDD+ အောင် မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် လမ်းစတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

၆။ နိဂုံး

သဘာဝသစ်တောများအပေါ် ဒေသခံများမှ ကျူးကျော်ရသည့် အဓိက အကြောင်း အရင်းမှာ အခြေခံ စားဝတ်နေရေးလိုအပ်ချက်များကြောင့် ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် ကြားခံ နယ်မြေဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကာ ဒေသခံများ၏ သစ်တောသယံဇာတလိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်း ပေးပြီး ဂေဟစနစ်များနှင့် ၎င်းတို့၏ ရေရှည်တည်တံ့စွာ ထိန်းသိမ်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် တည်ထောင်ပြီးဖြစ်သော သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ (၃၇) ခုရှိသော်လည်း ကြားခံနယ်မြေ တည်ထောင်ရန် လိုအပ်ဆဲဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ ရေရှည် တည်တံ့ရန် အတွက် သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေများ၌ ကြားခံနယ်မြေများ တည် ထောင်ရန် မလွဲမသွေ လိုအပ်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကြားခံနယ်မြေ တည်ထောင်ပြီး သည့်အခါ ကြားခံနယ်မြေ စီမံအုပ်ချုပ်ရေး စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းအား ရေးဆွဲရန် လိုအပ်လာမည်ဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းပါ တင်ပြချက်၊ ဆွေးနွေးချက်များသည် ကြားခံနယ်မြေ စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ယေဘုယ ဖော်ပြချက်များဖြစ်ပြီး ကြားခံနယ်မြေ စီမံအုပ်ချုပ်ရေး စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းသည် သက်ဆိုင်ရာ သဘာဝထိန်းသိမ်းရေးနယ်မြေ၊ ကြားခံနယ်မြေ နှင့် ဒေသခံပြည်သူများ အနေ အထားတို့အပေါ် အခြေခံ၍ ရေးဆွဲရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ကြားခံနယ်မြေ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဒေသခံများ၏ လူနေမှုစီးပွားရေးအခြေအနေများပါ မြင့်တက်လာစေရန် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရန် အတွက်ပါ ထည်သွင်းခြင်းဖြင့် နိုင်ငံတော်မှ အလေးထား ဆောင်ရွက်နေသော ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးနှင့် ဆင်းရဲ နွမ်းပါးမှုလျှော့ချနိုင်ရေးလုပ်ငန်းကို အထောက်အကူပြုစေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသခံများ၏ လူနေမှု စီးပွားရေးအခြေအနေများ မြင့်တက်လာပါက သစ်တောသယံဇာတအပေါ် မှီခိုအားထား မှုများ လျော့ကျလာမည်ဖြစ်ကာ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲ ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး ရည်မှန်းချက်များကို အောင်မြင်စွာ အရောက်လှမ်းနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ဒေသခံများအား သစ်တောကြိုးဝိုင်းများ၊ ကြိုးပြင်ကာကွယ်တောများနှင့် သဘာဝ နယ်မြေများတွင် ကြားခံနယ်မြေများသတ်မှတ်ပြီး၊ အုပ်ချုပ်လုပ်ကိုင်မှု စီမံချက်ရေးဆွဲကာ သစ်တောသယံဇာတများအား စနစ်တကျ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းဖြင့် ဂေဟစနစ်နှင့်ဝန်ဆောင်မှုများ အပေါ် ထိခိုက်မှု လျော့ချနိုင်မည် ဖြစ်ကာ သစ်တောဂေဟစနစ်များ၏ ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခု ဖြစ်သည့် ကာဗွန်သိုလျှောင်မှု ပမာဏအား တိုးပွားစေမည် ဖြစ်သဖြင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အစီ အစဉ် (Global Mechanism) ဖြစ်သည့် REDD+ အား အောင်မြင်စွာ အကောင် အထည်ဖော်ခြင်းကို တစ်ဘက်တစ်လှမ်းမှ ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

<http://loggingoff.info/processes/lessons-flegt-redd>

ကိုးကားချက်များ။

- ၁။ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များ ကာကွယ်ရေး နှင့် သဘာဝနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေ (၁၉၉၄)။
- ၂။ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်နှင့် သဘာဝအပင်များ ကာကွယ်ရေး နှင့် သဘာဝနယ်မြေများ ထိန်းသိမ်းရေး နည်းဥပဒေများ (၂၀၀၂)။
- ၃။ Abdullahi, M. B., S. S. Sanusi, S. D. Abdul and F. B. Sawa. ၂၀၀၇. Perceptions of support zone communities towards the conservation of Yankari Game Reserve, Bauchi state, Nigeria. *International Journal of Pure and Applied Sciences* 1(2): 49–57။
- ၄။ Holmes, C. M. ၂၀၀၃. The influence of protected area outreach on conservation attitudes and resource use patterns: a case study from western Tanzania. *Oryx* 37(3): 305–315။
- ၅။ Infield, M. and A. Namara. ၂၀၀၁. Community attitudes and behavior towards conservation: an assessment of a community conservation programme around Lake Mburo National Park, Uganda. *Oryx* 35(1): 48–60။
- ၆။ Shrestha, R. K. and J. R. R. Alavalapati. ၂၀၀၆. Linking conservation and development: an analysis of local people's attitude towards Koshi Tappu Wildlife Reserve, Nepal. *Environment, Development and Sustainability* 8: 69–84။
- ၇။ WCMC. ၂၀၁၁. World Conservation Monitoring Centre. Protected areas database in 2011။